

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendium Sacrorvm Ritvvm Et Caeremoniarvm

Vinitor, Gerlacus

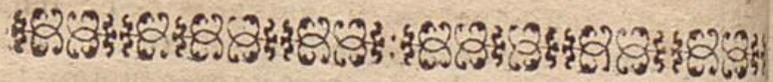
Coloniae Agrippinae, 1656

I. De praeparatione Sacerdotis celebraturi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9459

abrogatam esse contendunt, sed eam nos eâ quâ de reuerentiâ retineamus.

§. 34. Præterea dum in Ecclesia Missæ sacrificium ue in cantu, siue absque cantu Episcopus facit; inter ab alio Sacerdote in eâdem celebrari non deberet, nisi Episcopus ob aliquam causam secus permitteret.

PARS SECVNDA.

Ritus seruandus in celebratione Missæ.

TITVLVS I.

De preparatione Sacerdotis celebraturi.

1. **S**acerdos celebraturus Missam, præuia confessione Sacramentali, quando opus est, & saltem Matutino cum Laudibus absoluto, orationibus aliquantulum vacet, & Orationes in Missali positas pro temporis opportunitate dicat.
2. Deinde accedit ad locum in Sacristia, vel alibi præparatum, vbi paramenta, aliaque ad celebrationem necessaria habentur: accipit Missale, perquirat Missam, perlegit, & signacula ordinat ad ea, quæ dicturus est.
3. Postea lauat manus, dicens Orationem *Da, Domine, virtutem manibus meis ad abstergendam omnem maculam: vt sine pollutione mentis & corporis valeam tibi seruire.*
4. Deinde præparat Calicem, (qui debet esse vel aureus, vel argenteus, aut saltem habere cuppam argenteam intus inauratam, & simul cum Patena itidem inaurata, ab Episcopo consecratus) super eius os ponit Purificatorium mundum, & super illud Patenam cum Hostia integra, quam leuiter extergit, si opus est, à fragmentis, & eam tegit parua palla lineâ, tum velo serico: super velo ponit bursam coloris paramentorum, intus haben-

habentem corporale plicatum, quod ex lino tantum esse debet, nec serico, vel auro in medio intertextum, sed totum album, & ab Episcopo, vel alio habente facultatem, simul cum palla benedictum.

5. Quibus ita dispositis accedit ad paramenta, quæ non debent esse lacera, aut scissa, sed integra, & decenter munda, ac pulchra, & ab Episcopo item, vel alio facultatem habente, benedicta: ubi calceatus pedibus, & indutus vestibus sibi convenientibus, quarum exterior saltem talum pedis attingat, induit se, si sit prælatus sæcularis, supra Rochettum; si sit prælatus Regularis, vel alius Sacerdos sæcularis, supra superpelliceum, si commodè haberi possit, alioquin sine eo supra vestes communes, dicens ad singula singulas Orationes inferius positas.

6. Accipit amicum accipiens Amictum circa extremitates & chordulas osculatur illud in medio, ubi est Crux, & ponit super caput, & mox declinat ad collum, & eo vestium collaria circumtegens, ducit chordulas sub brachijs, & circumducens post dorsum, ante pectus reducit & ligat interim dicens.

Impone, Domine, capiti meo galeam salutis, ad expugnandos diabolicos incursum.

7. Tum Alba induitur, caput submittens, deinde manicam dextram brachio dextro, & sinistram sinistro imponens. Albam ipsam corpori adaptat, eleuat antè, & à lateribus hinc inde dicens.

Dealba me, Domine, & munda cor meum: vt in sanguine Agni dealbatus, gaudijs perfruar sempiternis.

8. Deinde Cingulo per Ministrum à tergo sibi porrecto, se cingit dicens.

Pre-

Præcinge me, Domine, cingulo puritatis, & cingue in lumbis meis humorem libidinis, maneat in me virtus continentia, & castitas.

Minister interim eleuat Albam supra Cingulum circumcirca, vt honestè dependeat & tegat vestes; ac eius fimbrias diligenter aptat, vt ad lartudinem digiti, vel circiter supra terram æqualiter fluat.

9. Sacerdos accipit Manipulum, osculatur Crucem in medio, & imponit brachio sinistro dicens.

Merear, Domine, portare manipulum fletus & doloris: vt cum exultatione recipiam mercedem laboris.

10. Deinde ambabus manibus accipiens Stolum, simili modo de osculatur, & imponit medium eius collo, ac transuersando eam ante pectus in modum Crucis, ducit partem à sinistro humero pendentem ad dextram, & partem à dextro humero pendentem ad sinistram. Sicque vtramque partem Stolæ extremitatibus Cinguli hinc inde ipsi Cingulo coniungit, interim dicens.

Redde mihi, Domine, Stolum immortalitatis, quam perdidisti in prauaricatione primi parentis. & quamuis indignus accedo ad tuum sacrum mysterium, merear tamen gaudium sempiternum.

17. Si celebrans sit Episcopus, non ducit Stolum ante pectus in modum Crucis, sed sinit hinc inde vtrasque extremitates pendere: & antequam accipiat Stolum, accipit paruam Crucem pectoralem, quam osculatur, & collo impositam sinit ante pectus chordulis pendere Manipulum quoque non accipit ante Stolum, nisi in Missis Defuncto.

functorum, sed accipit ad Altare, cum in Confessione dicit, *Indulgentiam*, illumque prius osculatur.

12. Postremò Sacerdos accipit Planetam dicens.

Domine, qui dixisti, Iugum meum suave est, & onus meum leue: fac, vt istud portare sic valeam, quod consequar tuam gratiam. Amen.

13. Si sit Episcopus, & solemniter celebret, accipit paramenta, & alia vt in Cæremoniali.

ANNOTATIONES.

§. 1. Ne pervagos ac ignotos Sacerdotes aliquid noui in ritibus & cæremonijs diuini officij introducatur, vel alioquin aliquod nascatur scandalum, aut aliqua irreuerentia, iuxta ordinationem Concilij Tridentini senerè prohibetur, ne quis vagus, ignotus, vel peregrinus Clericus aut Sacerdos, siue secularis, siue regularis in quacumque Ecclesia ad celebrandam Missam, aliosue sacros actus admitti debeat, nisi exhibitis priùs Episcopi sui Ordinatoris litteris testimonialibus, quæ formata vulgò nuncupantur, Ordinarij sui Diœcesani authenticis dimissorijs siue commendarijs litteris; & si à propria Diœcesi diu absens & in aliena commoratus fuerit, etiam Ordinarij illius litteris testimonialibus, quibus videlicet de ordinatione sua legitime adepta, deque vita, moribus, eruditione, titulo & honesta conuersatione fidem faciat, doceatque nullo Ecclesiastico impedimento se ab executione ordinis arceri; Et ne aliquando falsæ literæ ad sacrificandum obtundantur, Rectores Ecclesiarum nullum Sacerdotem ad Sacrosanctum Missæ officium celebrandum in suis Ecclesijs admitte debent, nisi priùs ipsis litteritorie constiterit, quod literæ dimissoriales ac testimoniales huiusmodi per Ordinarium Diœcesanum loci visæ fuerint, examinata, atque ad celebrationum Missarum approbatus.

*c. extraneo
c. hortamur.
c. nullum
dist. 71.
Concil. Trident. sess. 22.
de obseruan.
& edit. in
celebr. Missæ
& sess. 23. de
reform. c. 16.
in fin.*

§. 2. Sacerdotes Dei ne pro benedictione maledictionem super se, ac vniuersum populum inducant; caueant omni curâ & solitudine, ne vnquam alicuius mortalis peccati sibi conscij, quantumuis sibi contriti videantur.

it. I.
atis, & e
ndinis,
& castit
Cingula
tegar vt
vt ad lac
m aqual
osculato
sinistr
Stetus &
mercedem
iens Sto
it medi
e pectus
hume
dextro
vtram
ali hinc
ens.
alitati,
arenti:
sacrum
mpiter
Sto
it hinc
equam
pecto
finit
quo
De
ncto.

*Conc. Tridēt.
sess. 13. c. 7.
de sanct. Eu-
char. Sacr.*

*Nasarrus in
Manuali c.
25. n. 8.
Gavantus
comment. in
Rubr. Miss.
part. 2. Tit.
1. n. 1. lit. b.
Sa verbo
Miss.
Gavantus
ibid. n. 2.
lit. y.*

videantur absque præmissa sacramentali (vt Rubrica præcipit) confessione, ad sacram Eucharistiam accedant. Quod vt à Christianis omnibus, ita à Sacerdotibus quibus officio incumbit celebrare, sancta & œcumenica Synodus Tridentina seruandum esse decreuit modo non desit illis copia confessarij. Quod sine necessitate urgente absque præuia confessione quisquam celebrauerit, iuxta eiusdem Decreti sanctionem, quantum primum confiteatur. In quod periculum, ne quis cadauer utantur singuli quotidie mane & vesperi conscientie examine, & mox vbi se grauari, aut singulum aliquem conscientie sentire sentiunt sine dilatione ad Confessionis Sacramentum accedant, atque etiam si nullius criminis sibi fuerint conscij, ad maiorem conscientie puritatem octauo quoque die, aut etiam sæpius, ab illis quoque peccatis sine quibus hæc vita non ducitur, Sacramento penitentia se expurgent. Monentur quoque Sacerdotes, ne induti sacris indumentis confiteantur, sed antequam ijs vestiantur.

§ 3. Cum plurimi sint Auctores negantes esse peccatum mortale sine urgente necessitate celebrare Missam ante lectum Matutinum cum Laulibus, nec pauciores affirmantes esse peccatum; tutius est Rubricam sequi, quam propter probabilem aliquam rationem periculo peccandi se exponere.

§ 4. Sacerdos celebraturus, nisi vrgens excuset necessitas, indutus debet esse habitu honesto clericali sibi conuenienti, qui vt Rubrica præcipit, saltem talum pedis attingat nisi in itinere sit constitutus, aut in pagis degat, quo casu vestes breuiores concedendæ videntur, non tamen supra medium crus. Non igitur satisfaciunt Sacerdotes aliique Ecclesiastici, qui tam breui incedunt veste, quæ vix genua attingit, & à laicis nequaquam distinguit, sed varijs scissuris superfluè ac curiosè est aptata.

§ 5. Sacerdos celebraturus non coronâ minori insignitus esse debet quam quæ amplitudine suâ hostia magnæ ad sacrificium Missæ seruientis, par sit Quæ quoniam Christi Domini Regis nostri, nostræque militiæ, & immarcescibilis gloriæ insigne est perspiciuè semper gerenda, proindeque tertiâ minimè hebdomada renouanda.

§ 6. Sacerdoti barbam nutrire minimè licet, sed eam secunda vel tertia qualibet septimana, vel nouacula abradere, vel forficula auferre ita curet, vt tantum operta

(vt Rubricam accipiam a Sacerdote inuncta & cetera de decreuit quod sine neuisquam emem, quae quis cada conscientia aliqua ad Confessionem nisi nullum conscientia pius, ab illuducitur, Saer quoq; se teantur, se es esse peccatrice Missae, nec pau Rubricationem peccuset ne clericali tem talum ut in pagis videntur, tisfaciunt eui ince s nequa ac curiosè riori infig ostia ma xae quoni litia, & semper da reno cet, sed nouacut tantum operta

operta sit cutis, & nec infra in acutum desinat, nec ex superiori labro in alas excrescat, aut ultra ipsum labrum in os propendeat, ne aut sanguinem, aut corpus Dominicum accepturus per contactum barbæ, in peccatum irreuerentiæ incidat, vnde reconciliationem & gratiam maiorem sperabat.

§. 7. Laudantur Ecclesiæ in quarum sacrificijs honestæ crepidæ paratæ asservantur, ad usum Sacerdotum Missas celebratorum, qui in sacrificia deponunt communes crepidas seu calceos, & alias ibidem ad id paratas crepidas induunt, ad maiorem nitorem & sacri ministerij splendorem.

§. 8. Cum longam alere comam, capillitium in cristam componere, seu à brechmate in occiput recrispare, propriè sit superbiorum, luxuriosorum, barbarorum, & militantium, ideoque decentissimum est, vt sacerdos capillis abscissis vel decenter compositis incedere studeat, ne aut eorum cura teneatur, aut incuria molestetur.

§. 9. Orationes, quæ pro temporis opportunitate à Rubricis Sacerdoti ante Missam dicendæ, præscribuntur, sunt hæc nimirum Antiphona *Ne reminiscaris, &c.* quæ in duplicibus duplicatur, & pariter ante eas Missas quæ ritu duplici celebrantur cū vnica oratione, siue sint votiuæ, siue pro re graui, & quinque Psalmi, videlicet, *Quam dilecta, &c. Benedixisti &c. Inclina Domine aurem tuam, &c. Credidi, &c. Et De profundis &c.* quos Sacerdos dicit, vt quicquid immundum quinque sensuum transgressione commisit, quinque Psalmorum oratione detergat; mox subiungit preces cum orationibus septem ad impetrandam cordis & corporis munditiam, & munimen. Possunt tamen dicti Psalmi & preces omitti in Missa pro defunctis; & tempore paschali suo loco additur *Alleluia*, quamuis etiam celebretur pro defunctis, quæ hæc sequuntur officium non verò Missam. Sicut tempore Passionis, excepto triduo ante Pascha, debet dici versus *Gloria Patri*, post Psalmos, etiam in Missa pro defunctis. Non est peccatum hos psalmos omittere cum suis precibus vti constat ex ipsis Rubricis quæ pro temporis opportunitate eosdem præscribunt.

§. 10. Non sine Missali celebranda est Missa, aliàs grauius peccatur, quia exponit se quis periculo grauius errandi. Neque Missale aliud, nisi Pij Quinti Pontificis Maximi iussu editum ab ijs qui videntur Breuiario Romano adhiberi potest, vt ex eiusdem Pij Quinti Bulla constat,

Durandus in rationali suo lib. 4. c. 30. Car. Episc. lib. 2. c. 26.

Navar. in Manuali c. 15. nu. 84. Bonac. disp. 4. q. vlt. punct. 9. n. 30.

*Gavantus
loco cit. lit. t.*

constat, nec alij alijs missalibus quam approbatis
possunt. Qui libet Missalis, ne Sacerdos sub sacrificio
Missæ indecorè folia eiusdem vertere cogatur, ornata
esse debet suis signaculis ex ferreis funiculis duodecim
confectis, ac longè ita ductis, vt Missalis longitudine
excedant. Præterea ab accuratioribus idem liber Missa-
lis proprio integumento coloris Missæ conuenienter
conuertitur, vt eò ornatiores appareat; semperque
curandum vt in sacristia mundo in loco asserua-
tur.

*Gavantus
loco cit. n. 1.
lit. d.*

§. 11. Quatuor Sacerdoti à Rubricis circa Missale
agenda præscribuntur 1 vt capiat illud. 2 vt perquirat
Missam 3 vt perlegat Missam eum in finem, vt si mutanda sit
Oratio maximè secreta quæ sit eadem cum alia, oppor-
tunè mutationi prouisum sit; Deinde ne accidat error
in probatione verborum cum scandalo auditorum. 4
vt librum Missalis claudat, eumque ponat iuxta para-
menta pro ministro atque aduertat ne Minister alium
ad Altare loco illius deferat.

*Navarrus. c.
25. num. 71.
Bonac. disp.
4. q. ult.
punct. 9. n. 32*

§. 12. Plurimi putant, Sacerdotem si non recitet
preces ab Ecclesia præscriptas dum lauat manus, aut
sacris se induit vestibus mortaliter peccare, sed con-
trarium alijs videtur, caueat igitur Sacerdos ne illas
aduertenter omittat, aut clarâ voce sed vt Rubrica ha-
bet submissa voce recitet, excitando in se ardens desi-
derium eorum virtutum quas sacra vestes representat,
quod vt commodius fieri possit, congruenter dictæ o-
rationes pulchrè descriptæ aut expressæ in tabellis ha-
bentur, vt ex iisdem, dum sacerdos se induit, easdem re-
citare possit.

*e vasa. c. vt
Calix de cons.
dist. 1.*

*S. Thomas
3. part. q. 83.
art. 3. ad 6.
Layman lib.
5. tract. 5. c.
6. n. 12.*

§. 13. Non est vtendum Calice ex ligno, ferro, lapi-
de, aut vitro facto, neque eò qui est factus ex ære aut au-
richalco, ne ærugo generetur, aut vomitus prouocetur.
Calicis & Patenæ materia debet esse aurea argentea,
vel, si paupertas postulet, saltem stannea & ex commu-
ni vsu satis videtur, vt cuppa, quæ sola ad vsum Sacra-
menti proximè deseruit, confecta sit ex præscriptis
materijs, licet pes ex alia materia, vt ære, vel simili con-
stet.

*VViggers de
Sacram. q.
23. dub. 1.
q.
83. dub. 16.*

§. 14. Calix & Patena ordinariè non consecrantur
nisi ab Episcopo, duratque consecratio Calicis & Pate-
næ quamdiu manent integra, amittitur autem si nota-
biliter frangantur, ita vt non habeant formam & inte-
gritatem quæ ad conuenientem eorum vsum necessaria
est; si interior pars calicis & ea superficies Patenæ, in
qua

I
qua corp
rum con
contactu
non tam
tur conf
profane
antur, a
non cen
vt aqua
dum, ac
§.
pateat,
queat;
eius (m
expres
aliqua
mum
ornate
calix
§.
ces ex
vnde l
singul
tur; ex
à Sace
solis r
est, fi
17.
Christ
iam C
nistr
fueri
diaco
cula
ria, i
cont
vult
Corp
ac C
sacr
ficat
§.
ad t
tur,
ned
qua

batis qua corpus Domini collocatur de nouo deaurentur, ite-
 sacrifici- rum consecrari debent: quia id in quo proxime fit
 t. ornata- contactus corporis Domini iam consecratum non est,
 duodeni- non tamen per solius deurationis amissionem perdi-
 tudine- tur consecratio Calicis, sin vero Calix aut Patena aliter
 per Missa- profanentur, v.g. ad communes vsus sacrilegè adhibe-
 uenient- antur, aut profanis manibus attingantur, tum proprie
 imperque- non censentur violata, quamuis decens a honestum sit,
 asseruo- vt aqua benedicta prius lauentur, quam ad sacrifican-
 dum adhibeantur.

Layman lib.
 tract. 5. c.
 6. n. 6. & 7.

§. 15. Pes calicis ita amplè pro magnitudine illius
 pateat, vt firmissimè, vbi collocatur, hærens, cadere ne-
 queat; forma autem octangula aut sexangula, aut alia
 eiusmodi sit in eius pedestalis superficie nulla debent esse
 expressa signa ad ornatum inanem spectantia; Cuppa
 aliquantulum in fundo angusta sensim vsque ad sum-
 mum labrum latior; nodus in medio decorè recteque
 ornatus, nihil vel minimum eminentis habeat, quo dum
 calix capitur incommodè capiatur.

§. 16. Magna etiam diligentia curandum, vt Cali-
 ces ex auro aut argento, mundi & nitidi conseruentur,
 vnde Prælatorum & Parochorum curâ & prouidentia,
 singulis annis in vase ad hoc destinato bis terue lauen-
 tur; ex stanno autem sæpius in anno. Hæc autem ablutio
 à Sacerdote, Diacono vel Subdiacono, aut alijs quibus
 solis nudis manibus nudos calices tractare concessum
 est, fieri tantum debet.

Layman
 theol. moral.
 lib. 5. tract.
 5. c. 6. n. 15.
 Gauantus
 Part. 4. de
 nitore &
 munditia

17. Calix, Patena, item quæ consecrata atque sacro
 Chrismate vincta sunt, vt Altare, cerei agni &c. sicut et-
 iam Corporalia, Purificatoria, & Pallæ, antequam à mi-
 nistro in sacris constituto, in pelui ad id præparata lota
 fuerint, tangi non debent ab eo qui non est saltem Sub-
 diaconus, nisi aliud permittat priuilegium, aut parti-
 culare, aut ordinis. Caterum tametsi pyxides seu Cibo-
 ria, item lunula quæ sacram Eucharistiam immediatè
 contingit, benedicta sint, quia tamen chrismate non
 vincta, sicuti sacri calices, ideo priusquam ad Sacrum
 Corporis Christi contactum adhibentur à laicis æquè
 ac Clericis tangi possunt, non item postquam species
 sacratas contigerunt quod etiam de Corporali & Puri-
 ficatorio dici debet.

suppellect. Sa-
 Calices.
 c. in sancta
 dist. 1. de con-
 secr. c. sa-
 cratas dist.
 23.

§. 18. Purificatorium, quod vt ab alijs pannis lineis
 ad tergendas manus aut emungendas nares dignosca-
 tur, conuenit vt in medio illius pingatur Crux, non be-
 nedicitur sicut nec velum, nec bursa; & debet esse, ex
 tela

Layman
 theol. moral.
 lib. 5. tract.
 5. c. 6. n. 19.
 & 22.

Gauantus
 Part. 2. Tit.
 5. n. 1. litt. 10.

tela non crassa admodum, neque tenui nimis, ac simplici acus opere confectum,

*Gauantus
part. 2. tit. 1.
n. 1 litt. 0.*

§. 19. Conuenit vt Bursa corporalis, habeat Crucem in medio frontis, a tergo sit ex eadem materia & color cuius est frons, intrinsecus vero subserico aut telâ tenui candida circumuestita, dum portatur super Calicem Altare, ea pars Bursa quæ aperta est Celebrantem respicere debet, velo anteriori super eam reuoluta Intusquam Bursam omnino recludatur Corporale, non vero superponatur.

*Sa. verb. Sacra n. 15.
Layman.
theol. mor.
lib. 5. tract. 5.
c. 5. n. 15.
Telet. lib. 2.
cap. 2.*

§. 20. Singulari studio curandum est, vt Corporalia quippe quæ Christi corpus (vnde & nomen acceperunt) immediate attingunt, mundissima sint. Sacerdos enim adhibens corporalia notabiliter immunda grauitate peccat, quia facit contra reuerentiam tanto Sacramento debitam, in re quæ proxime attingit Corpus Christi. Insuper studiosè & magnâ diligentiam inspicienda nonnunquam & examinanda sunt, ne vllum vspiciam, profertim autem circa medium & eas partes, quibus Hostia sacra in Missa imponitur, habeant foramina, quod si quædam ex quavis causâ, vel etiam telæ vitio, licet minutiora habere deprehensa fuerint, ne micis sacris, fortè (quod absit) inde dilabantur irreuerentia aliqua contingat, in continenti quantumuis pretiosa, pulchra, munda & ornata, remoueantur.

*o. Consulto
de cons. dist.
1. S. Thomas
part. 3. q. 83.
art. 3 ad 7.
Gauantus
Part. 2. Tit.
1. n. 1 litt. p.
Bonac. disp.
4. q. ult.
punct. 9.
n. 24.*

§. 21. Corporalia debent esse ex tela lineâ pura, candida & simplici, neque in interiori eorum parte alia materia licet pretiosior misceri debet, debent quoque esse simplicia, non autem duplicata, atque ita complicata, vt nulla eorum extremitas appareat, & in quatuor partibus ac Crux pingi potest. Singulisque alternis mensibus mutanda, si quotidie ad sacrificium Missæ adhibeantur.

*Layman
theol. moral.
lib. 8 c. 6.
n. 11.
Can. Sacra-
tas Dist. 23.*

§. 22. Palla debet benedici eadem benedictione, vt Corporale, & esse eiusdem materiæ cuius est Corporale in superiori tamen eius parte potest sericum, & aurum addi. Nec non eodem cultu veneranda vt Corporale, ideoque non tangenda à laicis, neque à sacratis fœminis, ante primam lotionem, ab aliquo in maioribus ordinibus constituto factam, ideoque numquam mittenda per ministrum pro ferendis hostijs ad Altare, casu quo quis vellet communicare, quia Palla lineâ nihil est aliud quam Corporale exiguum.

§. 23. Antequam Corporalia, Palla, & Purificatoria laicis lauanda traduntur, prius ab aliquo in sacrificio con-

confi
pelui
mel
aqua
da est
& ad
auter
medi
enim
§.
debe
quan
parte
ma.
§.
lebra
epis
ribus
quan
Sacr
tis po
in co
Cong
ritate
§.
rum
ex pri
cere
confi
24.
vlla
re de
16 29.
bus d
bene
pæ. N
ta sac
facul
§.
bus d
ratur
tione
chete
mani

con-

constituto, in Sacristia, vel Ecclesia; in eodem vase seu pelui, qua Calices & Patenæ abluuntur, aquâ calidâ semel & iterum lauanda, & deinde in cumulum torta, ut aqua bene exprimatur, quæ tota in sacrarium fundenda est, laicis id est monialibus, vel certè alijs honestis & adultis matronis tandem lauanda offerantur. Vbi autem lota sunt denuo benedici non indigent, sed immediate ad Missæ sacrificium abhibenda sunt, prima enim benedictio sufficit, nec vllâ lotionem violantur.

§. 20. Hostia imponenda Patenæ mundissima esse debet, formæ rotunda, in modica quantitate, figuram, quantum fieri poterit, Christi Crucifixi in vna tantum parte habens; hæc est enim conuenientior eius forma.

§. 21. Paramenta non debent sumi de Altari pro celebratione Missarum, cum id tantum competat Episcopis, siue solemniter, siue priuatim celebrent. Inferioribus vero habentibus vsum Pontificalium, non nisi quando in Pontificalibus celebrant. Deficiente vero Sacristia, aut in mensa separata, aut si in casu necessitatis ponantur in Altari, nunquam tamen in medio, sed in cornu Euangelij collocentur, ut decreuit S. Rituum Congregatio die 7. Iulij 1612, ac nouis Missalibus auctoritate Urbani Papæ VIII recognitis præfixum.

§. 22. Sacerdotalia indumenta nec non Ecclesiarum Paramenta Abbates & alij Regularium superiores ex priuilegio benedicere possunt, non tamen benedicere paramenta Ecclesiarum non sibi subditarum ut constat ex Decreto Sacræ Rituum Congregationis die 24. Augusti 1609, & renouato die 6. Septemb. 1628. Neque vlla obstat consuetudo quam abrogavit, & non obstante declarauit sacra Rituum Congregatio 18. Augusti 1629. Neque Episcopi hanc facultatem alijs Sacerdotibus delegare possunt, quia est de potestate Ordinis hæc benedictio, quæ delegari non potest, sine facultate Patris. Nullo igitur modo sacerdotes simplices paramenta sacerdotalia benedicere possunt nisi cum speciali facultate summi Pontificis.

§. 23. Prohibetur vsus Rocketti exceptis tamen quibus de iure competit, & præter hoc statuitur & declaratur, nemini licere inseruire, aut assistere in celebratione Missarum, aut diuinorum officiorum cum Rocketto, neque cum Cotta siue superpelliceo habente manicas augustas ad instar Rocketti, & idem obser-

D uandum

c. nemo de consecrat. dist. 1.
Gauantus part. 2. tit. 1. litt. q.
Layman theol. moral. lib. 5. tract. 5. c. 6. n. 19.

Gauantus part. 2. tit. 1. n. 2.

Navarrus in suo Manual. cap. 25. n. 84.

Azor tom. 1. lib. 10. cap. 28. §. porro.
Gauantus part. 4. tit. 19. n. 22.

Missale Romanum non in principio.

Cat. Episc. lib. 2. c. 8.

Gauantus part. 2. Tit. 1. n. 3. litt. d.

Gauantus loco citato tit. 1.

Gauantus Part. 2. Tit. 1. n. 8. litt. u.

quandum est in Concionibus, vt decreuit Sacra Rituum Congregatio. quod decretum nouis Missalibus Romanis prae fixum est.

§. 24. Sacerdos accipiens Amictum diligenter eum aptet, circa collum, ita vt vestium summitates quae vulgò Collaria vocantur omnino tegat, & non ostendat aut deponat vti plurimi faciunt; qui collaria gerunt prominentia, quae ne fortè plenas contrahant aut venustatem deperdant ea deponunt, & iuxta Altare vel certè in Sacristia indecenter collocant, aut non vt Rubrica praecipit, collaria amictu tegunt, sed supra amictum indecorè satis ostendunt. Ridiculum planè id, & Sacerdotali statui indecorum. Hic non est vsus Patrum nostrorum siue piorum & antiquorum sacerdotum, sed originem duxisse videtur ab ijs Ecclesiasticis qui in veste & moribus leuiore, partim saeculari partim Ecclesiae seruire & placere cupiunt. Ideoque piorum id Sacerdotum mente ablegandum, nemo non prudens iudicare debet. Si enim collaria honestati gratia gestent, sic curent aptari, vt sacrificantibus indecentiam nullam afferant, sed commodè amictu, vti Rubrica mandat, omnino tegi possint.

§. 25. Omittendum est signum Crucis quod praeter Rubricam sibi faciunt quidam manu, & amictu simul à fronte ad pectus: vel signent se manu tantum antequam amictum accipiant, vel omittant.

§. 26. Manipulus iuxta Rubricam brachio imponi debet, ac propterea cauendum ne supra cubitum protrahatur, sed chordulis aut aculeis ligari debet infra cubitum non longè à manu.

§. 27. Stola dum imponitur ita collo abesse debet ne sudore capillorum aut colli inquinetur, neque vtraque pars stolae cingulo supponenda sed extremitatibus Cinguli, Cingulo coniungenda; Nec Stola Sacerdotali aliquid appendendum; Episcopali vero & Diaconali ab vtraque media eius parte funiculi serici eodem colore & flosculis laciniatis annectuntur.

§. 28. Dum Planeta siue Catulà Sacerdos se induit, non (vt quidam faciunt) prius osculanda, quia iuxta Rubricam praeter Amictum, Manipulum, & stolam nulla alia indumenta osculanda sunt.

§. 29. Planeta recentiori vsu habere deberet (licet in his partibus contrarium practiceretur) speciem columnae à parte posteriori; ab anteriori verò Crucem, quasi Sacerdos sit inter Columnam & Crucem Christi,

Christi debet cente

§. 3. ni col sed m distra iam e que s ad Al est, co ftiatu

§. aut l vnqua prohi thone bus & ad hui to que pter o est co nus ge celebr cem al cumq ce susy specia

§. 3. ministr sine ex conce licenti num ministr quam ita S. C tation 1590. Congr anno, ac stulit: decreto praefix cum di

Christi, quæ duo vincula in anteriori parte habere debet, quibus Sacerdos eam alliget, ne à tergo indecenter dependeat.

§. 30. Dum Sacerdos sacris induitur vestibus nemi- *Ab. Pro-*
 ni colloqui debet, neque loquentibus aures præbere, *vinc. Eccles.*
 sed mentem & oculos ab omnibus amouere, quibus *Mediol. lib.*
 distrahi possit, quod multò magis obseruandum, dum *4. Cap. de*
 iam est vestitus & fortè in sacrificia expectandum, ne *Missæ.*
 que sacris vestibus indutus, è sacrificia exire, nisi cum
 ad Altare eundem sit neque cum iis ut suprâ dictum
 est, confiteri, sed id faciendum, antequam sacris ve
 stiatur vestibus *Gauantus*
Part. 2. Tit.
1. n. 1. litt. 2a

§. 31. Nulli quantumuis magno præter Episcopum
 aut habentem vsum Pontificalium indumentorum
 vnquam licet gestare annulum in Missa, qui expressè *Gauantus*
 prohibitus à Sacra Rituum Congregatione Pro- *Part. 2. Tit.*
 thonotarijs, Doctoribus, & quibuscunque Dignitati- *1. n. n. 6.*
 bus & Canonis, tum ad differentiam Episcopi, tum
 ad humilitatis indicium coram sanctissimo Sacramen-
 to quod manu tractari debet. Sacerdos autem, cui pro-
 pter officij munus, aut honoris gradum iure annulus
 est concessus, vnicam in Annulari digito dextræ ma-
 nus gestare potest; Eum vero dum Missæ sacrificium
 celebrat, deponere debet. Neque vlli Sacerdoti Cru-
 cem aliquam siue auream, siue argenteam siue ex quo-
 cumque metallo in sacrificio Missæ ante pectus publi-
 cè suspensam habere licet, nisi Episcopo, aut cui, ex
 speciali privilegio Apostolico id competit.

§. 32. In Missæ sacrificio neque Celebrans, neque *c. Nullus de*
 ministri vt debent pileolo seu birretino, vt vocant, *consecrat.*
 sine expressa Summi Pontificis licentia, quæ non solet *dist. 1.*
 concedi nisi ex graui causa: & tunc qui talem habent
 licentiam pileolo seu birretino vtuntur vsque ad ma- *Gauantus*
 num ablutionem, antequam lotionem illum tradit *part. 2. tit. 2.*
 ministro custodiendum vsque ad Purificationem, nun- *sub n. 2.*
 quam vero super Altare aut Credentiam deponi debet. *lit. f.*
 ita S. Congregatio Cardinalium qui negotijs & consul-
 tationibus Episcoporum præsumunt definiuit 2. Ianuarij
 1590. & 17. Ianuarij 1595. Idem quoque decreuit S. Rituum
 Congregatio die 31. Ianuarij 1626. & 14. Aprilis eodem
 anno, ac quamcumque contrariam consuetudinem sus-
 tulit: sicut fusius ex ipsius Rituum Congregationis
 decreto initio Missalis Romani postremo recogniti
 præfixo, colligere licet. Non potest ergo Episcopus se-
 cum dispensare, multo minus cum alijs.

c. Ligna & c. Altaris de consecrat. dist. I. § 33. Paramenta Sacerdotalia benedicta, vasa sacra, Corporalia, Purificatoria, aliaque supellex Ecclesiastica ad profanos vsus adhiberi nunquam debent licet vetustate absumpta, vel lacerata sint; quin potius igni absumenda sunt.

Layman theol. mor. lib. 5. tract. 5. c. 6. n. 20. Bonacina disp. 4. q. vlt. punct. 9. n. 77. § 34. Vestes sacrae amittunt benedictionem quando ita franguntur, vt non sint apta ad vsum, ad quem fuerant destinatae, aut non amplius priorem retineant figuram, ex quo infertur Albam non indigere noua benedictione, si ad eam rescindendam addantur aliquae quorum additione remanet adhuc prior figura, etiam si quae adduntur non sint benedicta, accessorium enim sequitur principale. Ex opposito, Alba desinit esse benedicta si ex ipsa abscindatur manica, quamuis illi postea eadem manica asluatur, nam per abscissionem manicae, ita perfringitur, vt non sit apta ad vsum, ad quem fuerat destinata, nec amplius retinet priorem figuram.

§ 35. Cingulum indiget noua benedictione, si ita perfringatur vt nulla ipsius pars ad cingendum apta remaneat, quamuis ei addatur alia pars minus apta.

Bonacina ibidem. Bonacina disp. 4. q. vlt. punct. 9. n. 28. Vigers de Sacramentis q. 83. dub. 14. Syluius Part. 3. quest. 83. art. 6. Innocent. 3. cap. 64. § 36. Omissio sacrarum vestium, praecisa in aduerentia, inducit peccatum mortale, etiam si vna tantum omittatur, censetur enim in re graui, violari vsus & consuetudo Ecclesiae, quae has vestes induxit in honorem & reuerentiam sanctissimi Sacramenti. Idem dicendum videtur si adhibeatur aliqua non benedicta. Ideoque nullo casu licet celebrare sine sacris vestibus, ne quidem metu mortis, ita scilicet, vt solis vidualibus & communibus vestibus celebretur, quemadmodum post Caietanum 1.2. quest. 96. art. 4. tradunt alij, qui hoc non potest fieri sine magna irreuerentia. Praeterea mittere autem vnam vel alteram in casu necessitatis non videtur mortale, secus si extra illum.

§ 37. Denique sciendum quod paramenta seu ornamenta Sacerdotalia non sint virtutes, sed virtutum insignia quibus tanquam scripturis vtentes admonentur, quid debeant appetere, quid vitare, & ad quem finem facta dirigere. Provideat ergo, & diligenter attendat Sacerdos, vt signum sine significato non ferat, vt vestem sine virtute non portet, ne forte similis sit sepulchro de foris dealbato, intus autem omni pleno spurcitia. Quisquis enim sacris indumentis ornatur & honoris moribus non induitur, quanto venerabilior appareat hominibus, tanto indignior redditur apud Deum.

Sacerdo

Sacerdotalem itaque gloriam non honor commendat vestium, sed splendor animarum. Sed reprehendendi etiam occurrunt, qui tam sordidas, laceras, omnino tritas, si iussu & in anno vix semel lotas vel celebraturis apponunt vel ipsi celebraturi non aspernantur, vel etiam si honestæ sint, sine vlllo decore & decencia hinc inde inqualiter propendentes, componere negligunt: hoc ipso ostendentes suam in interiori negligentiam, dum exteriorem illum ad maiorem Dei gloriam & conciliandam populi erga hæc sacra mysteria reuerentiam promouere non satagunt, maximè cum plurimi Doctores mortale esse peccatum, in vestibus, aut vasis valde immundis celebrare censeant.

Siluest. verb.
Missa quæst.
2. §. 3.

§ 3. Episcopus non gestat Stolum in modum Crucis, quia vtitur Cruce pectorali Reliquijs Sanctorum referatâ, quam accipit ante Stolum; in defectu tamen istiusmodi Crucis pectoralis, Stolum in modum Crucis ante pectus ducere debet.

TITVLVS II.

De ingressu Sacerdotis ad altare.

Sacerdos omnibus paramenis indutus, accipit manu sinistra Calicem, vt supra præparatum, quæ portat eleuatum ante pectus, bursum manu dextrâ super Calice tenens, & factâ reuerentiâ Crucis; vel imagini illi, quæ in Sacristia erit, capite cooperto accedit ad Altare, ministro cum Missali & alijs ad celebrandum necessarijs (nisi antè fuerint præparata) præcedente superpelliceo induto. Procedit autem oculis demissis, incesso graui, erecto corpore. Si verò contigerit eum transire, ante Altare maius, capite cooperto faciat ad illud reuerentiam; si ante locum Sacramenti, genuflectit; si ante Altare vbi celebretur Missa, in qua eleuatur, vel tunc ministratur Sacramentum, similiter genuflectat, & detecto capite illud adoret, nec antè surgat, quàm Celebrans deposuerit Calicem super Corporale.

D 3

2. Cûma